

Arne Jamtrot
Projektledare
Telefon 08-508 28 939, 076-122 89 39
arne.jamtrot@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

KEMIKALIESAMARBETE MED HANDELN – LÄGESRAPPORTERING

Förslag till beslut

- 1 Godkänna lägesrapporteringen

Gunnar Söderholm

Ulf Mohlander

Sammanfattning

I slutrapporten från projektet Nya gifter – nya verktyg identifierades fem prioriterade ämnesgrupper och deras viktigaste källor. Det konstaterades att källorna i stor utsträckning utgörs av varor för konsumentanvändning, och att sådana källor är svåra att åtgärda med traditionellt till buds stående verktyg som tillsyn. Det föreslogs därför knyta kontakter med aktörer ur näringslivet som på frivillig bas vill arbeta tillsammans med staden för att minska utsläppen av dessa gifter i Stockholm. Inledande kontakter med Svensk Handel och några av deras medlemsföretag har tagits och under hösten kommer ett nätverk att etableras genom två träffar där problemen med kemikaliesamhället och möjligheterna att minska dessa inom handeln kommer att diskuteras.

Bakgrund

I projektet Nya gifter – nya verktyg (redovisat för MHN 2008-09-23, dnr 2005-001630-206) har staden identifierat ämnesgrupper som bör prioriteras i miljöarbetet och vilka källor som är viktigast för respektive ämne. Dessutom har projektet diskuterat hur staden själv, men också andra aktörer som näringslivet och konsumenter kan verka för att minska miljögiftsproblemen i staden.

De fem högst prioriterade ämnena är:

- **Alkylfenoletoxilater** från textilier och rengöringsmedel
- **Antibakteriella ämnen** som triclosan och silver i tandkräm, deodoranter, kläder och skor
- **Bromerade flamskyddsmedel** i elektronik, möbler och inredningstextilier
- **Ftalater** i mjuka PVC-artiklar som golvmattor, takbeläggningar, tapeter
- **Polyfluorerade ämnen** i smuts- och vattenimpregnering i kläder, skor, möbler och fritidsprodukter

Många källor är alltså knutna till byggmaterial och konsumentvaror snarare än till de industriella verksamheter som regleras av vanlig tillsyn. Det konstaterades därför i projektet att de traditionella verktygen med lagar och föreskrifter inte räcker för att komma åt problemen. Nya verktyg som bygger på samarbete och frivillighet behöver komma till. Mot denna bakgrund föreslogs att inleda ett samarbete med näringslivet liknande den klimatpakt som staden redan har tagit initiativ till.

Eftersom många av källorna utgörs av konsumentprodukter har handeln en central roll i detta arbete, och sitter på stor kunskap om varors flöden och kemikalieinnehåll. Handeln har därför varit den primära samarbetsparten för staden i detta arbete.

SAMARBETE MED SVENSK HANDEL

Ett frukostseminarium har hållits där Svensk Handels medlemsföretag bjöds in. Flera presentationer gavs, bland annat om hur staden ser på miljögiftsproblematiken, och några företag som har kommit långt i sitt kemikaliearbete berättade hur de jobbar. Vid ett uppföljande möte med representanter för Svensk Handel diskuterades former för vidare samarbete. Det framkom där att det ursprungligen tänkta upplägget, med ömsesidiga åtaganden i en ”pakt” inte var det som företagen generellt var mest intresserade av. Det förklaras av att kemikaliefrågorna är ett mycket komplext område och många företag är sannolikt försiktiga med att lova saker som de inte har full kontroll över, eftersom de inte kan kontrollera alla sina underleverantörer hundra procentigt. Istället beslöts att gå vidare med ett nätverk för seminarier och utbildning för intresserade företag. Eventuellt kan ett sådant sedan utvecklas vidare med någon typ av deklaration eller åtagande.

Det upplägg som Svensk Handel tillsammans med Miljöförvaltningen Stockholms stad nu planerat är att under hösten ha två träffar i detta nätverk:

Vid den första kommer den aktuella filmen *Underkastelsen* av Stefan Jarl att visas. Filmen visar på ett både engagerat och sakligt välunderbyggt sätt på de problem som kemikaliesamhället har lett till. Ett tjugotal framstående forskare från hela världen medverkar, och professor Åke Bergman från Stockholms Universitet fungerar som vägledare genom filmen. De frågor som diskuteras knyter väl an till dem som har förts fram inom Nya gifter – nya verktyg. Åke Bergman kommer att medverka vid

visningstillfället för att diskutera filmens innehåll med deltagarna. Nämndens ledamöter välkomnas också till detta arrangemang.

Filmvisningen kommer sedan att följas upp av en utbildning i hur man formulerar kemikalierelaterade krav vid inköp, vad man ska tänka på och vilka hjälpmedel som finns. Här kommer vi att ta hjälp av Svenskt Vatten som har hållit sådana utbildningar tidigare för delar av dagligvaruhandeln som en del av sitt arbete med kvalitetscertifiering av slam. Eventuellt bjuds även andra medverkande in för att beskriva flera verktyg för inköpskrav.

Förvaltningens synpunkter

En stor del av miljöpåverkan av flera prioriterade miljögifter kommer från varor och hushållskemikalier som når användaren i Stockholm via handelns olika aktörer. Sådan användning är svår att hantera via traditionella arbetsmetoder som tillsyn och miljöövervakning. Inte heller kommer man på ett långsiktigt hållbart sätt åt problemen genom att rena avloppen. Som komplement behöver därför också arbetssätt utvecklas för att stimulera frivilliga initiativ för att undvika de kemiska ämnen som är problematiska ur ett hälso- och miljöperspektiv. Det finns också ett intresse bland många handelsaktörer av att ta mer kemikaliehänsyn i sitt sortimentval, och en vilja att veta mer om hur man kan göra för att uppnå detta. Förvaltningen ser därför att det finns en stor potential i samarbetet med handeln.

I utvecklingen av ett samarbete med näringslivet är det viktigt att hitta rätt partners att arbeta med. Svensk handel har det kontaktnät och den kunskap om branschen som behövs, och kan också ge den långsiktighet som behövs för att samarbetet ska bli framgångsrikt.

Slut